

З А К О Н

О ПОСЕБНИМ МЕРАМА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ВРШЕЊА КРИВИЧНИХ ДЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИМ ЛИЦИМА

Уводна одредба

Члан 1.

Овим законом прописују се посебне мере које се спроводе према учиниоцима кривичних дела против полне слободе извршених према малолетним лицима одређених овим законом и уређује вођење посебне евиденције лица осуђених за та кривична дела.

Циљ закона

Члан 2.

Циљ овог закона је да се отклоне услови који могу бити од утицаја да учиниоци кривичних дела против полне слободе извршених према малолетним лицима убудуће врше ова дела.

Подручје примене закона

Члан 3.

Овај закон се примењује на учиниоце који су према малолетним лицима извршили следећа кривична дела:

- 1) силовање (члан 178. ст. 3. и 4. Кривичног законика);
- 2) обљуба над немоћним лицем (члан 179. ст. 2. и 3. Кривичног законика);
- 3) обљуба са дететом (члан 180. Кривичног законика);
- 4) обљуба злоупотребом положаја (члан 181. Кривичног законика);
- 5) недозвољене полне радње (члан 182. Кривичног законика);
- 6) подвођење и омогућавање вршења полног односа (члан 183. Кривичног законика);
- 7) посредовање у вршењу проституције (члан 184. став 2. Кривичног законика);
- 8) приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију (члан 185. Кривичног законика);
- 9) навођење малолетног лица на присуствовање полним радњама (члан 185а Кривичног законика);
- 10) искоришћавање рачунарске мреже или комуникације другим техничким средствима за извршење кривичних дела против полне слободе према малолетном лицу (члан 185б Кривичног законика).

Сходна примена других закона

Члан 4.

Ако одредбама овог закона није другачије прописано сходно ће се примењивати одредбе Кривичног законика, Закона о извршењу кривичних санкција, Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица и Законика о кривичном поступку.

Забрана ублажавања казне и условног отпуста

Члан 5.

Учиниоцу кривичног дела из члана 3. овог закона суд не може ублажити казну применом члана 57. став 1. Кривичног законика.

Лице осуђено на казну затвора за кривично дело из члана 3. овог закона не може се условно отпустити.

Правне последице осуде

Члан 6.

Осудом за кривично дело из члана 3. овог закона обавезно наступају следеће правне последице:

- 1) престанак вршења јавне функције;
- 2) престанак радног односа, односно престанак вршења позива или занимања које се односи на рад са малолетним лицима;
- 3) забрана стицања јавних функција;
- 4) забрана заснивања радног односа, односно обављања позива или занимања које се односи на рад са малолетним лицима.

Правне последице осуде из става 1. овог члана наступају даном правноснажности пресуде.

Правне последице осуде из става 1. тач. 3) и 4) овог закона трају 20 година. Време проведено на издржавању казне затвора не урачунава се у време трајања правне последице осуде.

Правноснажна пресуда из става 2. овог члана обавезно се доставља и послодавцу осуђеног лица.

Посебне мере

Члан 7.

Према учиниоцу кривичног дела из члана 3. овог закона, после издржане казне затвора, спроводе се следеће посебне мере:

- 1) обавезно јављање надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција;
- 2) забрана посеђивања места на којима се окупљају малолетна лица (вртићи, школе и сл.);
- 3) обавезно посеђивање професионалних саветовалишта и установа;
- 4) обавезно обавештавање о промени пребивалишта, боравишта или радног места;

5) обавезно обавештавање о путовању у иностранство.

Мере из става 1. овог члана спроводе се 20 година после извршене казне затвора.

После истека сваке четири године од почетка примене посебних мера из става 1. овог члана, суд који је донео првостепену пресуду, по службеној дужности одлучује о потреби њиховог даљег спровођења.

Захтев за преиспитивање потребе даљег спровођења посебних мера из става 1. овог члана може поднети и лице на које се ове мере односе.

Захтев из става 4. овог члана може се поднети суду који је донео првостепену пресуду после истека сваке две године од почетка примене посебних мера.

Обавезно јављање надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција

Члан 8.

Мера обавезног јављања надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција састоји се у дужности учиниоца кривичног дела из члана 3. овог закона да се лично јави организационој јединици полиције у месту његовог пребивалишта и организационој јединици Управе за извршење кривичних санкција надлежној за третман и алтернативне санкције, и то сваког месеца најкасније до 15. у месецу.

Забрана посеђивања места на којима се окупљају малолетна лица

Члан 9.

Мера забране посеђивања места на којима се окупљају малолетна лица састоји се у дужности учиниоца кривичног дела из члана 3. овог закона да се уздржава од посеђивања места на којима се окупљају малолетна лица, као што су школске зграде, школска дворишта, вртићи, игралишта и сл.

Обавезно посеђивање професионалних саветовалишта и установа

Члан 10.

Мера обавезног посеђивања професионалних саветовалишта и установа састоји се у дужности учиниоца кривичног дела из члана 3. овог закона да посеђује професионална саветовалишта и установе према програму који му одреди организациона јединица Управе за извршење кривичних санкција надлежна за третман и алтернативне санкције.

Обавезно обавештавање о промени пребивалишта, боравишта или радног места

Члан 11.

Мера обавезног обавештавања о промени пребивалишта, боравишта или радног места састоји се у дужности учиниоца кривичног дела из члана 3. овог закона да у року од три дана од дана промене лично обавести надлежну организациону јединицу полиције и организациону јединицу Управе за

извршење кривичних санкција надлежну за третман и алтернативне санкције, о промени пребивалишта, боравишта или радног места.

Обавезно обавештавање о путовању у иностранство

Члан 12.

Мера обавезног обавештавања о путовању у иностранство састоји се у дужности учиниоца кривичног дела из члана 3. овог закона да се најкасније три дана пре путовања у иностранство лично јави надлежној организационој јединици полиције.

Лице из става 1. овог члана је дужно да надлежној организационој јединици полиције пружи податке о држави у коју путује, као и месту и дужини боравка у иностранству.

Посебна евиденција

Члан 13.

О лицима осуђеним за кривично дело из члана 3. овог закона води се посебна евиденција.

Посебна евиденција из става 1. овог члана садржи:

- 1) име и презиме осуђеног;
- 2) јединствени матични број грађана осуђеног;
- 3) адресу пребивалишта осуђеног;
- 4) податке о запослењу осуђеног;
- 5) податке о особеним знацима осуђеног;
- 6) ДНК профил осуђеног;
- 7) податке о кривичном делу и казни на коју је осуђен;
- 8) податке о правним последицама осуде;
- 9) податке о спровођењу посебних мера прописаних овим законом.

Вођење посебне евиденције

Члан 14.

Посебну евиденцију из члана 13. овог закона води министарство надлежно за послове правосуђа.

Сви државни и други органи, као и правна лица или предузетници су дужни да у року од три дана од дана прибављања података о којима се води посебна евиденција прописана овим законом, те податке доставе овлашћеном лицу министарства надлежног за послове правосуђа које води посебну евиденцију.

Подаци из посебне евиденције воде се трајно и не могу се брисати.

Министар надлежан за послове правосуђа ближе уређује начин вођења посебне евиденције.

Доступност података из посебне евиденције

Члан 15.

Подаци из посебне евиденције могу се дати суду, јавном тужиоцу и полицији у вези са кривичним поступком који се води против лица о коме се води посебна евиденција, односно надлежној организационој јединици полиције, као и организационој јединици Управе за извршење кривичних санкција надлежној за третман и алтернативне санкције, када је то потребно за вршење послова из њихове надлежности.

Подаци из посебне евиденције могу се, на образложен захтев, дати и државном органу, предузећу, другој организацији или предузетнику, ако још трају правне последице осуде.

Државни и други органи, као и правна лица или предузетници који раде са малолетним лицима дужни су да затраже податак да ли је лице које треба да заснује радни однос код њих, односно обавља послове са малолетним лицима, уписано у посебну евиденцију.

Подаци из посебне евиденције могу се дати и иностраним државним органима, у складу са међународним споразумом.

На податке садржане у посебној евиденцији, ако одредбама овог закона није другачије прописано, сходно се примењују одредбе закона који уређују заштиту података о личности и тајност података.

Прекршаји учиниоца кривичног дела

Члан 16.

Казном затвора од 30 до 60 дана казниће се за прекршај учинилац кривичног дела из члана 3. овог закона ако:

- 1) прекрши правну последицу осуде из члана 6. став 1. овог закона;
- 2) не испуњава посебне мере из члана 7. став 1. овог закона.

Прекршаји правног лица, предузетника и одговорних лица

Члан 17.

Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не поштује правну последицу осуде из члана 6. став 1. овог закона;
- 2) не достави податак или не достави податак у прописаном року овлашћеном лицу министарства надлежном за послове правосуђа које води посебну евиденцију (члан 14. став 2).
- 3) не затражи податак из посебне евиденције у складу са чланом 15. став 3. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 200.000 до 500.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу и државном и другом органу новчаном казном од 100.000 до 150.000 динара.

Рок за доношење подзаконског прописа

Члан 18.

Пропис из члана 14. став 4. овог закона донеће се у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Завршна одредба

Члан 19.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима садржан је у члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије према коме Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права грађана и одговорност и санкције за повреду слобода и права и грађана утврђених Уставом и за повреду закона.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Чланом 37. Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, коју је потврдила Народна скупштина маја 2010. године, обавезане су државе чланице ове конвенције да ради спречавања и гоњења кривичних дела установљених у складу са овом конвенцијом, предузму све неопходне законодавне или остале мере за прикупљање података који се односе на идентитет и на генетски профил (ДНК) лица која су осуђена за кривична дела установљена у складу са овом конвенцијом.

Поред тога, имајући у виду повећан број кривичних дела против полне слободе која су извршена према малолетним лицима неопходно је да се поред постојећег система кривичних санкција, које се нису у потпуности показале као делотворне, уведу и посебне мере којима би се отклонили услови који могу бити од утицаја да учиниоци ових кривичних дела убудуће врше та дела.

Из наведених разлога предлаже се доношење посебног закона којима би се прописале додатне мере које се спроводе према лицима осуђеним за кривична дела против полне слободе учињених према малолетним лицима, након издржане казне затвора, а такође и установила посебна казнена евиденција за ова осуђена лица.

Предложена законска решења заснована су на релевантним међународним документима, као што су наведена конвенција, Препорука REC (2001) 16 о заштити деце од сексуалног искоришћавања, Оквирна одлука Савета Европске уније о борби против сексуалног искоришћавања деце и деце порнографије, као и на пракси Европског суда за људска права у Стразбуру и упоредноправним решењима држава које имају прописе које уређују предметно питање (Велика Британија, Француска, Норвешка и Канада).

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Члан 1. Закона је уводна одредба која садржи предмет уређивања Закона, а то је прописивање посебних мера које се спроводе према учиниоцима кривичних дела против полне слободе извршених према малолетним лицима и уређивање вођења посебне евиденције лица осуђених за та кривична дела.

Члан 2. Закона као циљ овог закона утврђује отклањање услова који могу бити од утицаја да учиниоци кривичних дела против полне слободе извршених према малолетним лицима убудуће врше ова дела.

Чланом 3. Закона утврђен је круг лица на које се овај закон примењује. Одређено је да се Закон примењује на учиниоце свих кривичних дела против полне слободе учињених према малолетним лицима прописаним у глави осамнаестој Кривичног законика (чл. 178. до 185. КЗ).

Чланом 4. Закона прописана је сходна примена других закона из кривичне области на питања која нису посебно уређена овим законом.

Чланом 5. Закона, из разлога тежине кривичних дела наведених у члану 3. Закона, прописано је одступање од одредаба Кривичног законика које се односе на ублажавање казне испод законом прописаног минимума и условни отпуст након издржане две трећине казне затвора, тако што је изричито прописана забрана примене наведених института на учиниоце кривичних дела против полне слободе учињених на штету малолетних лица.

У складу са одредбама Кривичног законика које уређују институт правних последица осуде, чланом 6. Закона је прописано да даном правноснажности осуде за кривично дело прописано у члану 3. Закона, обавезно наступају правне последице осуде: престанак вршења јавне функције, престанак радног односа, односно престанак вршења позива или занимања које се односи на рад са малолетним лицима, забрана стицања јавних функција и забрана заснивања радног односа, односно обављања позива или занимања које се односи на рад са малолетним лицима. Поред тога прописано је да правне последице осуде за кривично дело из члана 3. овог закона, које се састоје у забрани стицања одређених права, односно обављања одређених послова, трају 20 година након издржане казне затвора, што је двоструко дужи период од оног прописаног Кривичним закоником.

Имајући у виду циљ Закона прописан у члану 2, а то је отклањање услова који могу бити од утицаја да учиниоци кривичних дела против полне слободе извршених према малолетном лицима убудуће врше ова дела, чланом 7. Закона предвиђене су посебне мере које се спроводе након издржане казне затвора. Предвиђено је спровођење пет мера: обавезно јављање надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција, забрана посећивања места на којима се окупљају малолетна лица, обавезно посећивање професионалних саветовалишта и установа, обавезно обавештавање о промени пребивалишта, боравишта или радног места и обавезно обавештавање о путовању у иностранство. Као и код правних последица осуде и за посебне мере је прописано да се спроводе 20 година након издржане казне затвора, с тим што суд на сваке четири године по службеној дужности, односно на сваке две године по захтеву осуђеника, преиспитује потребу њиховог даљег спровођења.

Одредбама чл. 8. до 12. Закона разрађује се начин спровођења мера прописаних у члану 7. овог закона. Посебно треба истаћи меру обавезног обавештавања о путовању у иностранство која се састоји у дужности учиниоца кривичног дела да се најкасније три дана пре путовања у иностранство лично јави надлежној организационој јединици полиције и пружи податке о држави у коју путује, као и месту и дужини боравка у иностранству. Ова мера је нарочито важна у циљу међународне сарадње у сузбијању кривичних дела сексуалног искоришћавања деце и дечје порнографије.

У складу са одредбама члана 37. Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, којом су државе чланице конвенције обавезане да предузму све неопходне законодавне за прикупљање података који се односе на идентитет и на генетски профил (ДНК) лица која су осуђена за кривична дела установљена овом конвенцијом, чланом 13. Закона прописано је вођење посебне евиденције лица осуђених за кривична дела против полне слободе учињених на штету малолетних лица. Ова евиденција садржи податке о осуђеном лицу. Поред вођења општих података о личности осуђеног, посебно треба истаћи да се предвиђа вођење података о

ДНК профилу осуђеног лица, што представља новину у нашем кривичноправном законодавству.

Чланом 14. Закона прописано је да посебну евиденцију води Министарство правде, што је у складу са чланом 3. Закона о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, којим је као један од органа надлежних да се стара о извршавању одредаба ове конвенције одређено то министарство. Такође, на овај начин се постиже централизација вођења података из посебне евиденције, чиме се омогућава ефикасније праћење спровођења овог закона и олакшава приступ потребним подацима, органима који су надлежни за сузбијање кривичних дела против полних слобода, како у земљи тако и у иностранству. Поред тога, прописано је и да се подаци у посебној евиденцији чувају трајно, као и да није дозвољено брисање података из посебне евиденције.

Чланом 15. Закона одређена је доступност података из посебне евиденције. Новину у односу на важеће прописе који уређују вођење казнене евиденције представља решење да су државни и други органи, као и правна лица или предузетници који раде са малолетним лицима, дужни да затраже податак да ли је лице које треба да заснује радни однос код њих, уписано у посебну евиденцију. На тај начин омогућава се доследна примена правне последице осуде која се састоји у забрани заснивања радног односа, односно обављања позива или занимања које се односи на рад са малолетним лицима. Такође, треба истаћи да приступ подацима из посебне евиденције могу остварити и инострани државни органи, у складу са међународним споразумом, што је неопходно ради сузбијања кривичних дела сексуалног злостављања и искоришћавања малолетних лица на међународном плану, а што је прописано у члану 37. тачка 3. Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања.

Одредбама чл. 16. и 17. Закона прописани су прекршаји за повреду одредаба овог закона. Из разлога делотворније примене правних последица осуде и посебних мера прописаних овим законом, предвиђена је затворска казна у трајању од 30 до 60 дана за учиниоца кривичног дела који прекрши неку од правних последица осуде или посебну меру. Поред тога прописани су и прекршаји за правно лице, предузетнике и одговорна лица у државним органима и правним лицима за повреду овог закона и предвиђене високе новчане казне за те прекршаје.

Одредбама чл. 18. и 19. Закона прописан је рок за доношење прописа којим се ближе уређује начин вођења посебне евиденције, као и ступање на снагу закона.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства из буџета Републике Србије.